

ИСТОРИЈА ЧИТАЊА

Курс садржи петнаест тема, а у оквиру сваке теме понуђени су обавезни и изборни текстови.

1. Однос према писмености

- А. Мангел: *Историја читања*, прев. Владимир Гвозден, Нови Сад, 2005 (одломци).
- Платон: *Федар* (одломак: *Шта се изискује од писања с обзиром на прикладност*, стр. 127-132)

2. Читање у средњем век;

- С. Аверинцев: *Реч и књига*, Поетика рановизантијске књижевности (одломци)
- И. Шпадијер: *Живот са књигом*, у: *Приватни живот у српским земљама средњег века*, Београд, 2004, стр. 447-470

3. Читање у доба хуманизма и ренесансе; теорије о подражавању

- Ђ. Ферони: *Историја италијанске књижевности*, 1, (одломак: „Штампа корјенито мијења књиге и књижевност“), прев. Весна Килибарда, Подгорица, 2005, 252-254;
- М. Пантић: *Поетика хуманизма и ренесансе* 1, Београд, 1963, (одломци који се односе на подражавање – Ф. Петрарка: *О подражавању*, стр. 158; Анђело Полицијано: *Против имитовања узора*, стр. 186; Паоло Кортезе: *Одговор Полицијану о имитовању узора*, стр. 189; Ђованфранческо Пико дела Мирандола: *О подражавању многих и различитих узора*, стр. 199; Ђироламо Муцио: *Имитовање узора*, стр. 271)

4. Доситеј и читање

- Роже Шартје: *Човек од пера* у: *Човек доба просвећености*, Београд, 2006, стр. 149-198)

- Доситеј Обрадовић: *Совјети здравога разума* (Не кај се добро чинећи, Право речи, па гледај те утеци), *Мезимац* (Јест ли полезно у простом дијалекту...); *Собраније* (Чему се има надати онај за живота који пише)

5. Стојан Новаковић: Српска књига, њени продавци и читаоци у 19. веку: пред освитац 20. века

- С. Вуловић: *Појави у најновијој нашој литератури*, одломци, стр. 1-33, Целокупна дела, 2.
- Г. Добрашиновић: *Вукови пренумеранти (претплатници и добротвори Вукових дела 1842-1862)*, Нови Сад, 2001 (одломци)

6. Цензура; "Палимпсест читање" и теорија цитатности

- Мајкл Скамел: *Цензура и њена историја*, у: Књижевна критика 3-4, 90, темат „Цензура – примери бешчашћа“; стр. 47-63.
- Д. Ораић-Толић: *Теорија цитатности*, Загреб, 1990, стр. 1-64.

7. Читање криптограма (алузије, алегорије, пародије, инсинуације)

Избор дела из 19. века (Јован Стерија Поповић: *Роман без романа* (одломци), Л. Лазаревић: *Вертер*, Р. Домановић: *Краљевић Марко по други пут међу Србима*)

8. Читање криптограма (еротских, политичких, личних)

Избор дела из 19. века (Ј. Ј.Змај, Ђ. Јакшић, В. Илић, С. Сремац, С. Матавуљ)

9. Фигуре модернитета:

- Одисеј слуша еп о себи у Хомеровој *Одисеји*
- Хамлет режира представу о својој ситуацији усред Шекспирове трагедије *Хамлет*
- Дон Кихот у другом тому Сервантесовог романа *Дон Кихот* чита први том романа чији је главни јунак

1.Хомер: Одисеја (једно певање) *или*

2.Шекспир: Хамлет *или*

3.Сервантес: Дон Кихот (кратак одломак)

*

-Пруст од Балзака до Комбреја - Џојс од ирске баре и јунака Стивена до последњег бдења и Финегана

-Жидов дневник романа у роману Ковачи лажног новца

*

1.Марсел Пруст: Против Сент Бева; О читању

2.Мишел Фуко: Речи и ствари (кратак одломак)

3.Валтер Бенјамин: О приповедачу (кратак одломак)

4.Морис Бланшо: Читање

10. Најкраћи преглед критичког читања у 20. веку (први део)

-читање књижевног поступка: поступак као главни јунак; читање и експликација текста;

-читање у стилистичкој критици и теорији интерпретације;

-читање и либерална имагинација;

-нова критика као читање

1.Богдан Поповић: Теорија ред по ред

2.Бранко Лазаревић: Стваралачка критика

11. Још краћи преглед критичког читања до краја 20. века (други део)

-семиотичка и херменеутичка читања - спор о врлини предмета и духа

-структуралистичка стратегија читања и постструктуралистички хаос - криза читања

1.Радомир Константиновић: Филозофија паланке (кратак одломак)

2.Никола Милошевић: Идеологија, психологија и стваралаштво (одломак)

3.Драган Стојановић: Читање Достојевског и Мана (одломак)

4.Новица Милић: Предавања о читању (кратак одломак)

12. Историја стваралачког и аутокритичког читања у српској прози 20. века (и однос критике према њој)

-Ускоковићев Балкански Хамлет у роману Дошљаци

-Дневник о Чарнојевићу као читање Флобера

-Сеобе и Друга књига Сеоба Милоша Црњанског; Са силама немерљивим и Дан шести Растка Петровића; Породични циклус/циркус Данила Киша; Ходочашће Арсенија Његована и Златно руно Борислава Пекића; Хазарски речник Милорада Павића; Кратка књига, Снежни човек, Мамац Давида Албахарија; Судбина и коментари Радослава Петковића - роман се не наставља него чита самога себе

-Од семинарског рада студента Милорада Павића до слова која убијају принцезе Атех и сусрета идеалних читалаца: реализована метафора читања код Павића и Горана Петровића

13.Слика читања у српској поезији и програмско читање

-Војислав Илић: Стара песма

-Лаза Костић: Santa Maria della Salute

-Владислав Петковић Дис: Можда спава

-Суматра и Објашњење Суматре

*

-Седам мртвих песника Бранка Миљковића и неосимболизам

-Љубомир Симовић, Јоргос Сеферис и Хомер: Краљ из Асине

-Драган Јовановић Данилов, Јован Христић и Константин Кавафис: Варвари на вратима

-Милосав Тешић: Змај, Лаза и Речник

14.Полемичко читање и идеолошки грех

-Јован Скерлић (о Дису), Милан Богдановић (о слому модернизма), Марко Ристић (о мртвим песницима), Исидора Секулић (о мртвом Скерлићу): снага заблуде.

*

-Књижевни спор као стратегија читања и његове последице

1.Лаза Костић: Књига о Змају (кратак одломак)

2.Станислав Винавер: Заноси и пркоси Лазе Костића (кратак одломак)

3.Данило Киш: Час анатомије (кратак одломак)

15. Превод, пародија и аутокритика

Превод као читање и подстицај

1. Лаза Костић као преводац Шекспира; Богдан Поповић као његов критичар, Светозар Петровић као бранилац.

2. Андрићев Витмен; Маларме Миодрага Павловића и две поеме које су се зачеле у преводу

3. Иван В. Лалић и Јован Христић: избор по сродности у превођењу и певању

4. Кишови препеви и преводи: у корену сопствене поетике и имагинације

*

Читање са осмехом на лицу

1. Станислав Винавер: Пантологија новије српске пеленгирике

2. Миодраг Раичевић: Муза ветрова

*

Како критиковати себе као друге и друге као себе

-Киш, Пекић и Павић као тумачи свог дела

-Миодраг Павловић, Иван В. Лалић и Јован Христић - критика других и сопствено песништво

Додатна литература:

1. А. Хавелок, *Муза учи да пише*, Нови Сад, 1991 (одломци)
2. С. Аверинцев: *Реч и књига*, Поетика рановизантијске књижевности (одломци)
3. Ернест Роберт Курцијус: Европска књижевност и латински средњи век (одломак: Књига као симбол – Библија) прев. Јосип Бабић, Београд, 1996, стр. 507.
4. Маршал Меклуан: Гутенбергова галаксија (одломци), прев. Бранко Вучићевић, Београд, 1973.
5. Ђ. Ферони: Историја италијанске књижевности, 1, (одломак: „Штампа корјенито мијења књиге и књижевност“), прев. Весна Килибарда, Подгорица, 2005, 252-254;
6. Десанка Стаматовић: Читалишта у Србији у 19. веку, 1984, Београд (одломци)
7. Михаил Епштејн: О заслугама читалаца за књижевност, прев. Р. Мечанин, Зенит, јун, 2006, 1, 4-9
8. Зоран Константиновић: Шта су Срби читали читајући Гетеа.... Интертекстуална компаратистика, 54-70

G. Hartman: *The Fate of Reading*

P. de Man: *Alegories of Reading*

H. Bloom: *Map of Misreading*

R. Barthes: Sur la lecture

W. Iser: Der Akt des Lesens

H. Blumenberg: Die Lesbarkeit der Welt

P. Sloterdijk: Zur Welt kommen - Zur Sprache kommen

(Текстови или делови текстова су доступни и у преводу.)